

Hekpalen

FRANS BEEKMAN

Eeuwenlang waren er geen afrasteringen in de duinen. Grenzen tussen rechtsgebieden werden aangegeven door eiken of hardstenen palen die in een rechte lijn stonden. Landbouwontginningen waren omgeven door dichte houtwallen om de beesten buiten te houden. Na 1945 werden er wel heel bijzondere betonnen palen gebruikt bij afscheidingen. Het zijn 'souvenirs' uit de Tweede Wereldoorlog en we komen ze op veel plaatsen langs de hele Nederlandse kust tegen.

In het lage deel van Nederland vormen sloten met water de begrenzing van akkers en weilanden. In de duinen kan dat niet, want het maaiveld ligt er te hoog. Vanouds werden daar zandwallen als afscheiding gebruikt. Vooral in de overgang van de hogere duinen naar de polder komen we ze veel tegen. Op die wallen groeiden doornstruiken om het vee buiten te houden. De zeewind werd erdoor gebroken. Het hout gebruikte men voor het maken van gereedschappen en als brandstof. Toen aan het einde van de negentiende eeuw het prikkeldraad werd geïntroduceerd, spanden de boeren dit langs houten palen. Bij gebrek aan bomen kwam het hout vaak van het strand. De palen verrotten snel en deze heiningen vroegen veel onderhoud. Tegenwoordig gebruikt men gekloofd en sterk kastanjehout.

'Weermachts'palen op Goeree

De betonnen hekpalen bij Ouddorp op Goeree laten een merkwaardige knik aan de bovenkant zien. Aan het ingegraven uiteinde zit ook zo'n

knik in dezelfde richting. Deze palen hebben te maken met de werken aan de *Atlantikwall* in de Tweede Wereldoorlog. Op de plaats van de knik kon men drie palen met ijzerdraad aan elkaar binden. Zo construeerden soldaten van de Duitse *Wehrmacht* met zes van deze palen een betonte-träeder.

Deze versperringen werden in de oorlog op het strand geplaatst, soms met een mijn bovenop. Op Texel hoorde ik de naam 'mijnstoel' voor deze bouwsels, ook de naam 'driepoten' werd gebruikt.

Daarnaast waren er ook honderden boomstammetjes schuin op het strand ingegraven. Ze werden 'Rommelasperges' genoemd naar generaal Erwin Rommel die de *Atlantikwall* van Noorwegen tot Spanje tot stand moest brengen. Veel kustbossen zijn gesneuveld voor deze houten palen op het strand die geallieerde troepenlandingen moesten verhinderen. Op Goeree noemde men deze betonpalen soms mijnpaal ('mienpaele') en ook 'weermachts'paal, Duitse- of moffenpaal. In 1945 zijn de betonnen palen door een aannemer met een vrachtauto als oorlogsbuit van het strand gehaald. Ze werden toegepast bij afrasteringen. Bij de strandovergang Westerweg op Goeree zijn onlangs drie tetraëders of viervlakken opnieuw in elkaar gezet: de betonpalen waren 'vers' onder het duinzand vandaan gekomen. De andere 'weermachts'palen, die al 70 jaar in het veld staan, zijn prachtig begroeid met gele korstmossen.

DR. FRANS BEEKMAN IS OUD-LERAAR AARDRIJKSKUNDE

Afrastering met 'weermachts'palen langs de Westduinen bij Ouddorp. Uitgave J. Sleding, Amsterdam. Collectie F. Beekman

Ouddorp, Natuurschoon